

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Kiadó laptulajdonos:	Egyesszám ára 4 fillér.
Helyben: Negyedévre	8 korona.	Rudnyánszky Gyula	László József.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egészévre	12			Debrecen, Csapó-utca. Telefon 275.
Vidékire Negyedévre	5			
Egészévre	20			

ROSTA.

Budapesten úgy látszik még egyáltalán nincsenek csatornák. Mert ha volnának, legalább részben elvezetnék azt a szemetet, piszkot, szennyet, a mi — csatornák hiányában — felszínre vetődik s az emberek szeme elé kerül, valahányszor a főváros közgyűlést tart.

Az ország jámbor vidéki népe évek óta rémdolgokat hall a fővárosi klikkek garázdálkodásairól, utálatos panamákról, visszaélésekről, de valahányszor egy-egy közgyűlésen újabb leleplezések történnek, — minden jobb érzésű ember megdöbben. Hogyan, hát lehetséges ilyesmi?

És ahol a lakosság kárára ily dolgok történhetnek, valóban az ország szíve, a nemzet szeméfenye volna az a város?

Ime tessék csak a legutóbbi fővárosi közgyűlésen törtétekről olvasni egyetmást! Csak egyet említünk. Az állatkert saját külső vánterülete egy koresmárosnak, a ki milliókat szerez és szerződés szerint még 1925-ig élvezhet pazar jövedelmeket az állat- és növényhonosító társaság koldusbotra juttatásával.

Hát a közraktárak ügye? A fővárost százezrekkel károsítja egy intézet és a — markába nevet . . .

És ilyen kétes rablóhistoria csak egyetlen gyűlésen öt-hat is kerül nyilvánosságra.

Hát még a többi, a mi rejtve, titokban marad! . . . Budapest igazán kevés lehet a csatorna

Forduljunk azonban a fővárosi jellemző sötét korszakról a mi ősz magyar városunk felé.

Itt most térdig jár a hatóság a — bankóban. A 17 milliós nagy kölcsönből immár utra keltek a szárnyas angyalok, amennyiben a város 11 millió 300 ezer koronát vesz fel.

És hová lesz ez a tömérdek pénz? — Elolvad, mint a márciusi hó. Közel 10 milliót emészt föl belőle a régi adósságok kiegyenlítése s a feltétlenül megvalósítandó szükségletekre marad másfél milliónál valamivel több.

És mik ezek a feltétlenül megvalósítandó szükségletek? Kilenc tételben sorolja elő a közgyűlési határozat.

A nóta vége pedig az, hogy elfogy a sok pénz és marad minden a régiben . . .

Hát itt se minden arany, a mi fénylik.

Van mégis, a mire most igazán büszkén hivatkozhatik Debrecen. Dr. Kardos Samu nagy történelmi munkája ez, mely március 15-én jelent meg. Az ország legnagyobb nevű írói sietnek Kardos üdvözlésére, előkelő fővárosi lapok tárcákat, cikkeket közölnek róla s az ország mély megilletődéssel néz a nagy Wesselényi, a világtalan félisten csodás alakjára, akinek nemzeti vonásait oly gyönyörűen rajzolta meg a mi rajongó, kékszemű, álmódzó debreceni fiskálisunk, dr. Kardos Samu.

Oly irodalmi esemény ez, melyet benső örömmel méltatunk mi is, kívánva, hogy Debrecen város közönsége se térjen napirendre oly munka felett, mely az egész ország művelt, hazafias köreinek figyelmét magára vonta.

Bárá Wesselényi Miklós. Wesselényi és a szabadságharc.

— márc. 18.

Most, a nemzet ünnepének szent napján jelent meg dr. Kardos Samu nagy történelmi műve: *Wesselényi Miklós báró élete és munkái* Egy élet erejét, rajongását, ihletét szentelte Kardos e művének megírására, melyben páratlan lelkesedéssel rajzolja meg a nagy Wesselényi fenséges alakját. Első tekintetre feltűnik e nevezetes munkában az író benső vonzódása, szinte ájtatos ragaszkodása Wesselényi egyéniségéhez. A második, a mi a mű gazdaságát jellemzi, az adatok, a Wesselényire vonatkozó őszes ereklyék, történelmi tények levelek és életével összeforrt események csodás szívóssággal való csoportosítása, hűséges összegyűjtése.

A jeles történelmi munka bizonyára megérdemelt méltatásban részesül az ország kiváló férfiai, írói, tudósai részéről. Mi e szerény keretben csupán izelítőül kívánunk a munka tizedik fejezetéből (Wesselényi és Kossuth meghasonlása) kivonatot adni, mely megvilágítja dr. Kardos Samu páratlan lelkiismeretes gondosságát és buzgalmát, hogyan rögzíti meg Wesselényi viszonyát a szabadságharchoz és hogyan tárja fel s bizonyítja be, mily alaptalan tévedés az összes történetírók állítása, hogy a világtalan Wesselényi I. Ferenc Jó-

zsef olmuői kiáltványa után azt tanácsolta volna, hogy ne kockáztassa a nemzet kétes kimenetelű háboruban politikai életét, hanem *meghajolva a kénytelenség hatalma előtt*, fogadja el a császári manifesztumokat.

Kardos Samu bebizonyítja, hogy Wesselényi nem volt, nem is lehetett jelen azon a bizalmas tanácskozáson, a hol állítólag azt a kijelentést tette és kimutatja, hogy a szeme világát vesztett nagy hazafi mint leláncolt Prometheusz mennyit szenvedett, hogy a nemzet önvédelmi harcában tevékeny részt nem vehetett.

A mai viszonyfagságos napokban dr. Kardos Samu hazafias hévtől izzó történelmi munkájának ez a része ugyszólván tűzoszlop, melynek fényéél a nemzet áhitattal csodálhatja Wesselényi alakját, egyéniségét, szellemét és a mult dicső példájából erőt, kitartást, önbizalmat, hitet meríthet a jövő küzdelmeire!

Adja Isten, hogy azok az események, melyekről Kardos nagybecsű könyvének ez a jelzett része is szól, ne ismétlődjenek többé nemzetünk történetében! Vasárnap Budapestre érkezik a király. A magyarok Istene nyissa meg szívét, világosítsa meg elméjét, hogy a mit cselekszik. trónjának dicsőségére, a magyar nemzetnek javára válják!

Adjuk át a szót Wesselényi érdemes életirójának:

Mig Bécsben a kamarilla ujjongott a feletti örömeiben, hogy Batthyány Lajos miniszterelnöki állásáról lemondott s ez által Magyarországnak törvényes kormánya létezni megszűnt, addig Kossuth mindenképp jól és pontosan értesülvén, hogy mik készülnek és mik történnek Bécsben, szintén nem maradt tétlenül, hanem felbuzdulva azon a sikeren, melyet szeptember 24, 25 és 26-án az Alföldnek Pesthez közel eső részében kivívott, ismét utnak indult és Csongrád, Félégyháza, Szentesen át Szegedre ment, a hova október 4-én érkezett meg Egressy Gábor kíséretében. Szegeden tartotta azt a nevezetes beszédét, mely így kezdődik: Szegednek népe, nemzetem büszkesége, szegény elárult hazámnak oszlopa, mélyen megilletődve hajlok meg előtted.

Kossuth felségesen értett ahhoz, hogy a nép büszkeségét és önértetét felébressze és Szeged népe méltóvá lett Kossuth dicséretére, mert Szeged és vidéke néhány nap alatt 10,000-nél több honvédet állított talpra.

Szegedről Kossuth! visszament Pestre,

Íó czipőket olcsón csakis Glück & Ede cégnél lehet venni DEBRECEN, Piac-u. 22 Kistemplommal szemben.

ahová október 6-án este érkezett meg, tehát ugyanazon napon, mikor Bécsben gróf Latour hadügyminisztert a föllázadt tömeg azért, mert Magyarország ellen Jellasic tárogatására a gránátos hadosztályt akarta utnak indítani, lakásából kihuzta és az első lámpavasra felkötötte.

Másnap, vagyis október 7-én került tárgyalás alá V. Ferdinándnak a törvénytelenül kinevezett Récesey Adám miniszterelnök ellenjegyzése mellett kiadott ama rendelete, melylyel az országgyűlést feloszlatták nyilvánította s Magyarországot Jellasic horvát bán hatalma alá helyeztetni akarta.

Némelyek kacagással fogadták ezen rendeletet, mások meg annak valódiságában kételkedtek, de Kossuth felmutatta a nyomtatott példányt, melyet Récesey a Jellasicnak küldött, de utközben elkobzott iratok között találtak; ezzel aztán minden kétely el lett oszlata a rendeletek valódisága iránt.

A képviselőház most már arra lett kényszerítve, hogy a törvénytelen királyi rendelettel szemben megvédje a nemzet önállóságát és alkotmányát. Minden vita nélkül elfogadta tehát Kossuth ismert határozati javaslatát.

A képviselőház a Récesey-féle királyi leiratot nyílt hadüzenetnek tekintvén a magyar nemzet önállósága, sőt fennállása ellen, arra október 7-iki ülésében hozott határozatában nyílt hadüzenettel felelt. Es mintha a gondviselés most a nemzet igazságát akarta volna pártfogolni, még azon napon, pedig erről a Ház még mit sem tudott, váratlan esemény óriási fordulatot adott a magyar ügyeknek. Roth és Filippovics császári tábornokok horvát csapatai mintegy 7500 ember, 12 ágyú és minden egyéb hadi szerekkel Perzel Mór ezredes előtt Ozoránál lerakták a fegyvert. Október 8-án jutott el a hír Pestre, leirhatatlan örömet okozván a lakosság minden rétegében. Még ugyanazon napon történt meg a három tagú honvédelmi bizottmány kiegészítése és az ország kormányzásával való felruházása. Elnökké Kossuth Lajos lón megválasztva. A honvédelmi bizottmány tagjai pedig a miniszterek közül Szemere Bertalan és Mészáros Lázár, a képviselők közül pedig Nyáry Pál, Pálffy János, Patay József, Somsich Pongrác, Madarász László és Zsembery Imre, a főrendek részéről id. Pázmány Dénes, báró Jósika Miklós, báró Perényi Zsigmond és gróf Eszterházy Mihály lettek.

Október 10-én ismét ülést tartott a képviselőház s természetesen most már az ozorai győzelem után nemcsak a védelemre gondolt, hanem támadásról is gondoskodni akart. Ezért Kossuth indítványára, amidőn tudomásul vette, hogy Récesey Adám, három napig tartó miniszterelnöksége után állásáról lemondott, kimondta, hogy a nemzet nevében megparancsolja:

a) hogy a külföldön levő magyar seregek jöjjenek haladéktalanul haza;
b) a külföldön élő magyarok 15 nap alatt szintén térjenek vissza hazájukba s tegyenek eleget a megtámadott hazával szemben honpolgári kötelességöknek. Es ha e kötelességek alól magokat kivonnák, úgy velők, mint a hazához hűtlennel fognak törvényeink szerint elbánni.

Wesselényi azalatt, míg ezen nagy és nevezetes események hazájában egymásra tolultak, nem ült tétlenül Freywaldauban. Es ha már vaksága és Kossuthal való meghasonlása lehetetlenné is tették számára azt, hogy a nemzet országos nagy ügyeiben vezérserepet játszon, legalább azon volt, hogy a gondjaira bizott Közép-Szolnok vármegye és a Rézsek biztonsága tekintetében tegye meg azt, amit a távollából meg lehetett tenni.

Még Pestről való elutazása előtti napon, vagyis szeptember 28-án 500 lőfegyvert, ugyanannyi kardot és szuronyt küldött Debrecenre át Bálint Elek alispánnak Ziláhra. Október 8-án, Freywaldauba való megérkezése utáni napon levelet irt Báliut Eleknek, melyben figyelmezteti őt a Schönbrunnban október 3-án kiadott ama törvénytelen királyi rendeletekre, melyek egyrészt a

Récesey Adám miniszterelnökké való kinevezését, másrészt pedig a magyar országgyűlés feloszlását foglalták magukban.

Október 9-én pedig báró Vay Miklós-hoz, mint az erdélyi részek királyi biztosához fordult Wesselényi a felkelő oláhságtól zaklatott és sanyargatott szülőföldje érdekében.

Másnap, okt. 10-én Bálint Elek alispánhoz intézett levelet Wesselényi.

Néhány nap mulva, vagyis október 18-áról kelteve ismét irt Bálint Eleknek, melyben figyelmezteti őt, hogy miután sem Nádorunk, sem miniszteriumunk nincs, egyedüli törvényes szervezetnek a honvédelmi bizottmányt tekintse és annak parancsait haladéktalanul teljesítse. Wesselényi tehát ezzel a cselekedetével a honvédelmi bizottmányt és annak fejét, Kossuth Lajost hivatalosan elösmerte, mihelyt annak megalakulásáról értesült.

Az 1848 október 10 és október 31-ike közötti eseményeket röviden a következőkben ismertetem:

Október 11-én a honvédelmi bizottmány Görgey Arthurt a parendorfi táborba küldte, miután előbb részére kinevezési okiratot állított ki.

A király október 16-án Oimützbe kelteve és Wessenberg osztrák miniszterelnök által ellenjegyzve Népeimhez cím alatt manifestumot bocsájtott ki magyar és német nyelven, melyen előadta, hogy Bécsben október 6-án elkövetett istentelenségek (értsd alatta a Latour gróf meggyilkolását) arra indították, hogy kedvenc fővárosát ismét odahagyja; egyúttal azonban kijelentette, hogy miután a bécsi lázadás támasztói a nyílt lázadásban álló szomszéd tartományal (így nevezi el Ferdinánd király Magyarországot) folségsértő szövetséget kötöttek... bár vérző szívvel, kényszerítve érzi magát fegyverhatalommal leverni a lázadást. Lamberg és Latour gyilkosain buszat venni. E célból herceg Windisch-Grätz Alfréd tábornagyot az összes haderők fővezérévé nevezte ki, felruházván egyszersmind a nevezett herceget a megfelelő hatalommal hogy a béke műveit birodalmaiban, saját belátása szerint, lehető legrövidebb idő alatt bevégezhesse.

Október 17-én Perzel Mór új és fényes győzelmet aratott a Murán átkelni szándékozó horvát csapatok felett s közülök nem kevesebbet, mint 700-at foglyul ejtett.

Október 18-án Kossuth 6 század pesti nemzetőrrel táborba szállt. Kisérétében volt a pesti nemes ifjuság színe-java: közöttük gróf Karácsonyi Guidó, gróf Almásy György, gróf Forgách Lajos, báró Eötvös Dénes, báró Podmaniczky Frigyes, Kussevics Aurél és az akkor még csak 18 éves Tisza Kálmán Pestről Szőnyig gőzhajón, onnét kocsival Győrbe mentek, a hol Kossuth a város piacán a katonaságot négyszögbe állítván, tüzes lelkesítő beszédet tartott az egybegyűlt katonák és polgároknak.

Október 20-án jelent meg Olmützben Ferdinándnak minden miniszteri előjegyzés nélküli, a Magyar-, Horvát-, Tótország, Erdély és a katonai végvidék lakosaihoz intézett kiáltványa.

V. Ferdinánd e kiáltványa, a magyar képviselőháznak 1848 október 8-án elfoglalt és előbb ösmertett álláspontjánál fogva éppen nem jött többé szóba s ennelfogva a hivatalos lapban sem hirdettetett ki, így tehát majdnem egészen ismeretlen maradt az ország lakossága előtt.

Utolsó kísérletet a helyzet jobbra fordulása érdekében nem is a képviselőház vagy a főrendiház, hanem a magyar püspöki kar tett az október 25-én ő felségéhez intézett alázatos föliratban. Hogy ennek a fennforgó körülmények közt semmi gyakorlati sikere nem lehetett és csak arra szolgálhatott, hogy a magyar egyháznagyoknak azon megnyugtató önzertet adja, hogy a borzasztó polgárháború és a feltorlódo nagyobb veszedelmek közepette hazafiúi kötelességét teljesítette, az magától értetődik.

A képviselőház október 10-én hozott

határozatának ama rendelkezéséről, melylyel meg lett hagyva, hogy a külföldön élő, de nem politikai szolgálatban lévő magyar honosoknak hűtlenség terhe alatt az országba visszatérni s a honvédelmi bizottmány előtt jelentkezni kell, Wesselényi csak október 15-én értesült.

Wesselényi a Ház eme határozatát, melyet Kossuth indítványozott, mi okból — nem tudom — de valószínűleg túlzékonyság okából önmagára is vonatkoztatta. E miatt szörnyen felháborodott. Első gondolata az volt, hogy azonnal utnak indul és jelentkezik a honvédelmi bizottmánynál. Később azonban némileg lecsillapodván, arra határozta el magát, hogy irni fog magának Kossuthnak. Másnap vagyis október 16-án megis irta Kossuthnak a levelet.

Kossuth éppen a győri táborból jött vissza, mikor Wesselényi fenti levelét kapta és bár ő október 10-én határozati javaslatának megtétele alkalmával nem a szegény vak, beteg és oly sokat szenvedett Wesselényire, hanem a külföldön Bécsben, Párisban és Londonban dözszölő főurakra gondolt, mégis, hogy szerencsétlen barátját megnyugtassa, nyilvános kivételt tétetett a képviselőház október 20-iki ülésében az ő személyére nézve. Erre a nyilvános kivételre nem volt tulajdonképpen szükség, mert ha az igazat meg kell vallani, Kossuth az egész dologban teljesen ártatlan volt s én, ki átkutatam a 48-ik napisajtó összes lapjait, tanusíthatom, hogy még a legutolsóbb újságokban sem volt csak egyetlen támadás, kifakadás avagy gyanúsítás Wesselényi ellen, azért, mert beteg és vak ember létére a viharos események elől félrevonult családjával egyetemben. Hiszen azt is tudta mindenki, hogy természetes fia. Versényi István és László éppen a Kossuth-huszároknál teljesítenek szolgálatot. Arra pedig józan ésszel nem számíthatott senki sem, hogy a vak és beteg ember maga megyen el majd a csatatérre; más hasznát pedig ekkor nem igen lehetett venni a hazafiaknak. Lejárt már ez időben a tanácskozás ideje s mint Kossuth találoan megjegyezte, a régi Corpus Juris helyett a kifent acélokhoz kellett nyulni, hogy a nemzet méltó legyen dicső multjához és biztosíthassa magának a jelent és a jövőt.

Wesselényi azonban a Felső-Magyarországon kiűtött háborús viszonyok miatt 2 héten belül sem kapván értesítést arról, hogy mi történt Pesten a Kossuthhoz intézett kérelme tárgyában, további leveleiben, melyeket október 19-ről és október 24-ről Kossuthhoz, a kormányzásra bizott vármegye és Rézsek érdekében intézett, Kossuthot már nem is szólítá barátjának, hanem hidegen és ridegen tisztelt elnök címre, a levelek aláírásánál pedig ezt a — bár udvarias, de a közöttük fennállott viszonyt tekintve — nagyon is rideg kifejezést használta. „Illő tisztelettel maradok Önnek hív polgártársá.”

Annak bizonyosságául, hogy Wesselényi — a képviselőház október 10-iki határozata dacára, melyet félreértésből magára is vonatkoztatott — a távolban és betegen is menyire szívén hordozta hazája ügyeit, dr. Kardos közli Wesselényinek Kazinczy Gáborhoz okt. 16-án, Kossuth Lajoshoz okt. 19-én és 24-én intézett leveleit, valamint a Reakócióról irt és nov. 3-án megjelent cikkét.

Mód felett nyugtalanította Wesselényit, hogy Kossuthtól október 16-áról hozzá intézett levelére választ nem kapott, sem értesülést más uton arról, hogy megtámadni vélt hírneve és becsületéért minő elégtételt kapott Kossuthtól és Kossuth utján a képviselőháztól. Ezért előbb régi barátja, Deák Ferenchez, majd báró Perényi Zsigmondhoz, s Perényi utján Majláth György országbíróhoz fordult levélileg, mindennek előtt feltárván azt a rettenetes helyzetet, melybe őt a képviselőház október 10-iki határozata (mely felfogása szerint ő reá is vonatkozott) sodorta.

Hogy Wesselényi, mikor Pestről a gróf Lamberg meggyilkolása utáni napon, vagyis szeptember 29-én, feleségével, két fiacskájá-

val, hajdon lányával, Versényi Katinkával Pozsonyon és Hohenstadton át a Gräfenberg melletti Freywaldauba elvonult, távolról sem gondolt arra, hogy hónapok többé nem tér vissza, az már a fentiekből is kitűnik. Kitűnik különösen azokból a levelekből, melyeket Wesselényi távozása előtt Deáknak és Batthyányinak, távozása után pedig Kossuthnak, báró Vay Miklósnak, báró Perényi Zsigmondnak és Majláth Györgynek írt.

Es hogy a távolban is mennyire szívén fektűt hazájának sorsa a tehetetlen vak embernek, mi sem mutatja jobban, mint az a körülmény, hogy Pestről való távozásától kezdve az év végéig, tehát három rövid hónap alatt nem kevesebb, mint 209 levelet írt részint Pestre, részint Kolozsvárra, részint Zilahra, részint Zsibérra. Minden ékesszólást, rábeszélő tehetségét, befolyását és tekintélyét felhasználta e tekintetben arra nézve, hogy az annyi felől megtámadott s annyi sebtől vérző hazájának ott, ahol tud, s úgy ahogy tud, segélyére lehessen. Zsibói uradalmának cselédségét, lovait és fegyvergyűteményét — maga csatába nem mehetvén, önként felajánlotta a haza oltalmára. Azon felül írt a barátainak, s felhívást intézett a székely nemzethez, hogy sietnének a megtámadott hon védelmére.

Wesselényi eme nagyszámu, eddig még teljesen ismeretlen levelei közül dr. Kardos munkájában közölök néhányat, mint olyat, melyek bizonyosságot tesznek az ő hazaszeregetéről s lankadatlan munkaerejéről.

Részletesen ismerteti ezután a nagy eseményeket, a december 2-iki államcsinny, a reakció merényleteit és a nemzet ellenállását. Aprólékos alaposággal kimutatja, hogy Wesselényi külföldön volt, tehát nem lehetett jelen azon a titkos tanácskozáson, melyről fentebb szoltunk.

Fejti ezután Wesselényi szenvedéseit, kétségbeesését, nyomorát, hazavágyódását. Sokáig készülődött, végre is 1850. április közepén átlépte a haza határát, haza jött meghalni. 1850. április 21-én halt meg Pesten a nagy Wesselényi, a legfőbb és legmagasabb hazafiak örökké tiszteltreméltó példaképe.

Röpirat Bánffy Dezsőről.

Evolúció? vagy revolúció?

Nem rég ismertettük azt az ország-szerte feltűnést keltett politikai röpiratot, melynek ez volt a címe: *48-as politikát csak 67-es alapon lehet csinálni?* A cím egyben kifejezte a röpirat tartalmát is, mely a körül forgott, hogy a kibontakozás egyetlen állandó és biztos alapja esupán báró Bánffy Dezső nemzeti politikájának elfogadása lehet.

A névtelen író érdekes fejtegetéseire mintegy válaszul most újabb röpirat jelent meg, melynek címe: *Evolúció, vagy revolúció.*

A szintén névtelen szerző, aki egyben ránt 48 asnak vallja magát, részletesen ismerteti báró Bánffy Dezső szereplését és azt állítja, hogy egyedül Bánffy volt rendületlen és következetes és ha ő nem ragaszkodik kitűzött céljához és erősen nemzeti programjához, az ő merészen és diplomatikusan végrehajtott akciója nélkül mindaz nem történt volna, ami történt. Bánffy Dezső a röpirat szerzője szerint a 67-es alapon negyvennyolcasabb nemcsak Kossuthnál, de még Olay Lajosnál és Lengyel Zoltánál is. Mindazt jól tudja a Tisza-párt ép úgy, mint a függetlenségi párt és kétségtelen, hogy a kibontakozást koalíciós alapon csak Bánffy hajthatatlan nemzeti politikája teszi lehetővé.

Majd így folytatja a magát 48 asnak valló politikus:

De ne keseregjünk és ne szítsunk gyűlölködést magunk között. Elég, ha Bánffy

Dezső gyűlöli bennünket Mert hogy gyűlöli, azt magyarázni se kell, ha tudjuk, hogy van rá oka. Ez pedig van. Mert ámbár igaz, hogy a politika olyan pokol, amelyben előbb-utóbb valamennyi ördög összetalálkozik s még a leghalásosabb ellenségek is szövethetnek bizonyos közös célok elérésére: senki sem fogja talán komolyan állítani, vagy éppen elhinni, hogy Bánffy Dezső tartós és benső fegyverbarátságot köthet például Rakovszky Istvánnal, Bartha Miklóssal, Ugron Gáborral vagy akár csak Andrassy Gyulával is, akinek „tanácsára“ (értsd: preszsziójára) annak idején „visszariadt“ az exlex-választásoktól és lemondott a kormányról? . . .

Vannak bizonyos dolgok, amelyekre lehet ugyan fátyolt vetni, de végképp elfelejteni őket — nem lehet.

Mert hogyan feledhetné például Bánffy Dezső, hogy Andrassy Gyula, bár sürge ően kérte rá Darányi is, — egyszer se ment le Szegedre, hogy Bánffyval való bensőbb egyetértését dokumentálja, holott Bánffy a II. kerületi újpártnak meghagyta, hogy Darányira szavazzanak s a renitenseket a párthűsége hivatkozva kényszerítette, hogy a nekik antipatikus „Náci bácsira“ adják szavazatukat? . . . Vagy hogyan feledhetné, például Bánffy a Polner Jenő szegedi perfidiáját, mikor tudott dolog, hogy ha Bánffy — akit pedig ugyancsak erőltettek erre — megszegi a választásokra kötött paktumot, mint ahogy Polner Jenő megszegte és újpárti jelöltet állít a másik szegedi kerületben is, — hát bizony Polner még száz szavazatot se kapott volna?! . . . Es hogyan feledhetné Bánffy azt a tapintatlanságot, amelylyel Kossuth Ferenc ennek az afférnek végét vetette Beérhette-e ő, aki becsületesen megtartotta a paktumot, azzal, hogy Kossuth Ferenc „nem helyeselte“ a paktumot megszegő Polner árulását? . . . S nem a saját személyének a lekicsinylését kellett-e látni abban, hogy Polner még csak bocsánatkérésre sem kényszerítették, holott a méltó megtorlás csakis a bojkott lett volna! . . .

Ez a taktikája, amelytől nem lehet megtagadni bizonyos férfias imponáló vonást, hiúsította meg eddig is, fogja meghiusítani a jövőben is egy koalíciós kormány alakítását. Mert Bánffy Dezső semmiféle olyan kormányba be nem lép, sem pedig olyan kormányt nem támogat, amely nem az ő programja alapján áll. Ha pedig a Kossuth párt — mondjuk, a diszidensekkel és a néppárttal szövetkezve — mégis kompromisszumra jutna valahogy a koronával: akkor Bánffy Dezső lenne a legelső és legfanatikusabb ellenzéki képviselő, még pedig bizonyára nem siker nélkül, mert agitációjába fölvehetné, hogy: — Ime, a Kossuth-párt, a hatalomrajutás lehetővétetele érdekében lemond mindama programjainak a megvalósításáról, amelyeknek hirdetésével a választók bizalmát, illetőleg a mandátumot megszerezte . . .

. . . A vezérő-bizottság egyik néppárti tagja, aki sohase állott még moderátn okos ember hírében se, gondolt erre egy nagyot. Azt eszelte ki, hogy tudomására hozza a királynak, hogyan és mily hangon beszélnek róla a koalíció tanácskozásain s azt hitte, ettől majd megijed a király és . . . engedni fog. Ha pedig a király enged, meglesz a koalíciós kormány és minden rendben lesz.

Ez a nem tulságosan okos néppárti ember tehát fölbaktatott Bécsbe és — be-

adta a maszlagot Pitreichnek. Nosza, ez szaladt a királyhoz és szörnyűkódva mesélte el, amit hallott. A király eleinte nem akarta hinni a dolgot: — utóvégre is a koalíció vezérő-bizottságában olyan politikusok is ültek, akikről nem tételezhette föl, hogy bizonyos kifejezéseket használnak, vagy másoktól hallva eltérnek: s Tisza Istvánhoz fordult információért. Tisza István kénytelen volt megerősíteni a Pitreich híreit, mert ő szintén jó forrásból — a vezérő-bizottság egyik Kossuth-párti prókátor-tagjától — értesült napról-napra a bizottságban törtétekről.

Erre aztán hátrafelé sült el az egész dolog; mert a király nem ijedt meg, hanem . . . megbosszankodott. És nem engedett; sőt ellenkezőleg: ettől kezdve egészen elhidegedett Andrassytól. A katonai kérdéseket teljesen kikapcsolta a további tárgyalások rendjén, a gazdasági önállóság ellen pedig szintén „aggályai“ támadtak. Növelték ezeket az aggályokat azok a pozitív információk, amelyekből — sajnos, nem alaptalanul! — minden kétséget kizárólag bizonyosnak látszott, hogy Bánffy Dezső folytonos radikalizmusával és túlzott követeléseivel nem a koalíció megszilárdításán, hanem inkább a szétrobbantásán dolgozik . . .

. . . Bánffy Dezső, ahelyett, hogy folyton akadályokat gördít a függetlenségi eszme valóulása elé, — álljon élére a nemzeti akaratot képviselő többségnek és ne ellenük, hanem velünk fogjon hozzá az egységes magyar nemzeti állam kiépítéséhez.

Fogjon össze a szövetkezet ellenzék e nagy és szent cél kiküzdésére. Husz képviselő kérvényezheti, hogy a parlament ismét megkezdje üléseit; lássuk, akad-e husz bátor, független és elszánt képviselő, aki ezt megteszi? . . . És ha akad: akkor nyujtson be a szövetkezett ellenzék törvényjavaslatokat: 1. a külön vámterület fölállításáról, 2. az általános választójogról, 3. az önálló magyar hadseregről; s ha a képviselőház többsége ezeket a törvényjavaslatokat szentesítés végett a király elé terjeszti, s a király a megszavazott törvényektől a szentesítést megtagadja, akkor megnyerjük az erkölcsi alapot és jogosultságot arra, hogy más fegyverekhez nyulhassunk. S ha akkor végképp kiderül, hogy minden alkotmányos törekvés hiábavaló: — akkor mindnyájunknak el kell mennünk és el is megyünk, hogy . . . „le-
rójuk a hazának, amivel tartozunk neki!“

A nagy válság.

— márc. 18.

A király holnap este fél nyolckor érkezik Budapestre és körülbelül három hétig marad a fővárosban. Tehát megvárja a kibontakozást, az új kormány bemutatkozását, a képviselőház április 4-iki ülését.

Mi fog történni?

Már hétfőn megindul a politikusok kihallgatása. Közül udvari ebéd is lesz, melyre a politikusok pártkülönség nélkül kapnak meghívást.

Az első, a kit a felség ideérkezése után fogad, természetesen a miniszterelnök, Tisza István gróf lesz, akit aztán Andrassy Gyula gróf követ. Andrassy Gyula gróf, minthogy megbizását nem tette még vissza a király kezébe, még mindig homo regius és így a király föltétlenül fogadja. Hogy aztán Andrassy Gyula gróf audienciája után

ki és mi következik, azt ebben a pillanatban még senki sem tudja. Az optimisták azt mondják, hogy Andrássy megbízása következik, de megváltoztatott program alapján. A kik azonban Andrássy Gyula gróf fölfogását a helyzetről és a helyzethez ismerik, azt mondják, hogy Andrássy Gyula gróf változtatott programmal nem vállalja a kabinetalakítást. Erről esik majd szó a holnapi konferencián és Kossuth Ferencről, a ki mindazokat az ellenzéki politikusokat, a kik legutóbb Bécsben királyi kihallgatáson voltak, holnap estére lakására tanácskozássra hívta meg. Ezen az értekezleten eleve való tájékozódás okából részt vesz Andrássy Gyula gróf is.

Politikai mozgalmakban érdekesnek ígérkezik a jövő hét, kérdés azonban, vajjon meghozza-e a kibontakozást,

Felirat a királyhoz.

Gróf Apponyi Albert elkészítette a királyhoz intézendő felirat tervezetét, melyet ma Budapestre hoz, hogy a szövetséget ellenzők kiküldött albizottsága elé terjessze megvitatás céljából.

A vezérő bizottság kedden ülészik, akkor terjeszti elő az albizottság munkálatait.

Tüntetés Magyarország ellen.

Bécsből azt táviratozza tudósítónk, hogy a keresztény szociálisták elhatározták, hogy vasárnap délután, mikor a király Budapestre indul, nagy tömegben a schönbrunni kastélyhoz vonulva tüntetni fognak Magyarország ellen. A vasúthoz induló királynak az egész uton azt fogják kiabálni, hogy *ne menjen Budapestre!*

A bécsi rendőrség értesülvén a tervezett tüntetésről, megtette az előkészületeket a tüntetés megakadályozására. Valószínű, hogy a király már szombaton este Budapestre utazik, még pedig nem Schönbrunnból, hanem a Bécsi Burgból, hogy a tüntetést elkerülje.

A református zsinat.

Érdemleges tanácskozásait tegnap délelőtt kezdte meg a református zsinat Bánffy Dezső báró és Kun Bertalan püspök elnökelete alatt.

Miután Váro Ferenc felolvasta a tegnapi ülésről szóló jegyzőkönyvet, Radácsy György bejelentette, hogy az igazoló bizottság Simon Károly zsinati póttag igazoló lehelét rendben találta.

A zsinat ezután rátért az egyházi törvénytervezet adóügyi részének folytatólagos tárgyalására.

A 284 §. arról szól, hogy az egyetemes adóalap kezelése, valamint a segély megállapítása és kiutalványozása körül követendő eljárást a konvent állapítja meg. A szakaszt változatlanul elfogadták.

A 285. §. arról intézkedik, hogy abban az esetben, ha valamelyik egyházközségben nagyobb mérvű javítás, vagy éppen újból való építkezés szükségessége mutatkozik, honnét veendő a költségek, amelyek ezzel felmerülnek.

A szakasz végső esetben arra is feljogosítja az egyházközséget, hogy rendkívüli adót vethessen ki hűveire. E szakasz kapcsán Padrah Sándor, Török István, Révész Kálmán, Garzon Gyula, Czike Lajos, Széll Kálmán, Adám Károly, H. Kiss Kálmán, Fejes István, Novák Lajos és Dombay Lajos ajánlottak módosításokat.

A zsinat az eredeti szövegezés mellőzésével Garzon Gyula módosítását fogadta el, amely lényegben nem változtat az eredetin,

csak fogalmazása precízebb. — Elfogadta a zsinat Padrah Sándor jelentéktelen módosítását is. A 286 §. t elfogadták. A 287 §. arról rendelkezik, hogy kik tartoznak rendkívüli adót fizetni. A szakaszt Török István stílárius módosításával fogadták el. A 288 §. azt mondja, hogy a presbyterium által elkészített egyházi adókiivetés közszemlére teendő; a kiivetés ellen a presbyteriumhoz, innét az egyházmegyei bírósághoz lehet folyamodni. A zsinat a szakaszt változatlanul elfogadta.

A 289 §. arról rendelkezik, hogy a presbyterium, ha új adózási rendszert akar behozni, idevonatkozó határozatát köteles az egyházmegyei közgyűlés elé terjeszteni. A szakaszhoz Antal Gábor, Bartók György püspökök, Hegedűs Sándor, Dégenfeld József gróf, Balthazar Dezső, Pokoly József és Padrah Sándor szöveget hozta. A zsinat az eredeti szakaszt fogadta el.

A 290 §. a rendkívüli egyházi adónak kiivetéséről, beszédéről és kezeléséről intézkedik.

Ennél a szakasznál Tisza István gróf s felszólalt, az eredeti szövegezés védelmében. — A zsinat el is fogadta az eredeti szöveget.

A 291 §. azt mondja, hogy a lelkész, tanító és énekes az öt illető fizetést egyházközsége tagjaitól közvetlenül nem szedheti.

Antal Gábor a rendelkezés megszegését fegyelmi vétségnek akarná minősíteni, a zsinat azonban az eredeti szövegezést fogadta el.

A tanácskozást ma folytatják.

NAPI HIREK.

Választási napló.

Április 3. Vác.

Április 4. Sopron.

— **Személyi hir.** Domahidy Elemér, Debrecen város és Hajdúvármegye főispánja ma, két heti tartózkodásra Budapestre utazott, hogy ott a zsinati gyűlésen részt vegyen.

— **A gázgyár tisztító épülete.** A gázgyár tisztító épülete fedélszerkezetének építésére meghirdetett árlejtés útján beérkezett ajánlatokat ma d. e. 12 órakor bontották fel.

— **Vizsgálat a szegényházban.** Tegnap d. e. Oláh Károly tanácsnok és Haty Jenő számvevő a szegényházban pénztár és raktár vizsgálatot tartottak. A vizsgálok mindent rendben találtak.

— **Kéki Sándor temetése.** A Budapestben váatlanul elhunyt Kéki Sándor holttestét tegnap szállították haza Debrecenbe. A derék polgár halála általános mély részvételt keltett a városban. Temetése ma délután 3 órakor lesz a Csapó-utca 55. számú házból. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Mély fájdalomtól megtört szívvél tudjuk felejthetetlen jó férj, gondos édes apa, hű testvér, sógor, vő nagybácsi és jó rokon néhai polgár Kéki Sándor szappangyáros, Debrecen sz. kir. városi és ev. ref. egyházi bizottsági tagnak, folyó hó 16-án reggel 6 órakor, életének 52 ik, boldog házasságának 2-ik évében, Budapestten rövid szenvedés után történt csendes elhunytát. Kedves halottunk földi részei haza szállítván, s folyó hó 18-án, szombaton délután 3 órakor fognak a ref. egyház szertartása szerint, Csapó-utca 55-ik számú házunktól, a nagytemplomban tartandó rövid ima után, a Czegléd-utcai temetőben levő családi sírboltba örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre rokonainkat, ismerőseinket, az

elhunytak jó barátait szomorodott szívvél meghívjuk. Debrecen, 1905. március 17. Anyósa: özv. polgár Balogh Istvánné Szilágyi Juliánna özv. polg. Kéky Sándorné szül. Balogh Róza és gyermekei. Sógorai: Balogh János nejevel és gyermekeivel. Balogh István nejevel és gyermekeivel. Kovács Péter nejevel és gyermekeivel. Kovács Sándorné gyermekeivel. Heynke Oszkárné és gyermeke. Számos közeli és távoli rokonok nevében is. Bánatos neje: özv. Kéky Sándorné szül. Balogh Róza s gyermekei: Rózsika és Margit. Testvérek, sógorok és sógornők: Polg. Kéky József nejevel Szentpéteri Etellel és gyermekek; özv. Kéky Istvánné született Némethy Juliánna és gyermeke. Nyugodj békével!

— **Hazafias házi est.** Ma este fogja a Vaskereskedelmi alkalmazottak országos nyugdíjgyűlésének debreceni fiókjá az Angolkirálynő éttermében hazafias házi estély keretében március idusát megünnepelni. Az érdeklődőket és az egyesület barátait s jóakaróit ez uttal hívják meg a rendezők, a menyiben meghívók kibocsátva nem lesznek. A hazafias szellemű műsor mely a nagy nemzeti ünnephez méltó lesz — pont 9 órakor kezdődik.

— **A hatósági bizonyítványok** A hatósági bizonyítványokat eddig ingyen állította ki a hatóság. A jog és pénzügyi bizottságban felmerült az az eszme, hogy nem lehetne e ezek után munkadíjat szedni a város javára. A bizottság nem határozott, hanem előbb beszerzi az adatokat arra nézve, vajjon más nagyobb városokban szednek-e ezeketán valamelyes díjat.

— **Vásárok elhalasztása.** A keresk. miniszter megengedte, hogy Hajdu vármegye Egyek községében ez év április hó 24-ére eső országos vásár kivételesen április hó 23-án. Hajduszoboszló pedig az idei tavaszi országos vásárát április 17-ike helyett kivételesen április 10-én tartsa meg.

— **Rehabilitált rendőr-fogalmazó.** Nemrégiben történt, hogy Acs Nagy Ferenc rendőrfogalmazó ellen fegyelmi vizsgálatot indítottak a rendőrség egyik tagjának besugárására. Ez ügyben most fejezték be a vizsgálatot, mely azzal végződött, hogy a meg-rágalmazott fogalmazót vissza helyezték állásába és a mezőrendőri ügyek vezetésével bízták meg, s ily módon teljesen rehabilitálták.

— **A jog és pénzügyi bizottság ülése.** A jog és pénzügyi bizottság e hó 18-án délután 3 órakor a városháza nagytermében ülést tart, melyen Vecsey Imre főjegyző elnököl. Az ülés tárgyai a következők: 1. Belügyminiszter leirata az 1905. évi költségelőirányzat tárgyában. 2. A főiskolai ifjúság kérelme, hogy a város az ifjúsági zászló május 7-én tartó ünnepségeihez 4000 korona segélylyel járuljon hozzá. 3. A városi gyalogrendőrök kérelme fizetés és lakbérilletmény felemelése, illetve drágasági pótlék megszavazása tárgyában. 4. Esetleges fontos közgyűlési ügyek.

— **A gazdasági ismétlő iskola építése.** A tanács a gazdasági ismétlő iskola építésére 37,353 korona 60 fillér, árlejtést hirdetett. A beérkezett ajánlatokat tegnap d. e. 11 órakor bontották fel Oláh Károly tanácsnok elnökelete alatt, dr. Magoss György főügyész, Aczél Géza főmérnök, Madarász Sándor számvevő, Hutflész Kázmér, Riekl Antal, Váczy János és Horváth István tagokból álló bizottság előtt. — Ajánlatokat adtak be: Losonci János az asztalos, lakatos, üveges és mázoló munkákat 8 százalékkal, Balogh Gergely és Kopányi József társvállalkozók az ácsmunkákat 9 százalékkal, Kereszturi és Nagy társvállalkozók a bádigos munkákat 5 százalékkal, Blaskovits Mihály az asztalos, lakatos, üveges és mázoló mun-

kákat 14 százalékkal, Erdődy Lajos a föld, kőműves és elhelyező munkákat 2 százalékkal, ifjabb Pethő György az ácsmunkákat 12,5 százalékkal, Biczó Gyula az összes munkákat 9 százalékkal, a föld, kőműves, elhelyező munkát 4 százalékkal, Kerékgyártó Sándor a bádógos munkát 7,1 százalékkal; Horváth József az ácsmunkát 17,1 százalékkal; Tóth Lajos az összes munkát engedmény nélkül; a föld, kőműves munkát engedmény nélkül; Tóth István és Horváth József társvalalkozók a föld, kőműves és elhelyező munkát 6 százalékkal; Dorsch Hugó és Juhász István az asztalos, lakatos, üveges és mázó munkát 12,1 százalékkal engedménnyel hajlandók felvállalni. Az ajánlatok felett a tanács határoz.

— **Öngyilkos vasuti hivatalnok.** Egy szerencsétlen beteg ember dobta el magát tegnap az életet. *Gulácsy László* ungvári születésű 45 éves magyar államvasuti üzletvezetőségi hivatalnok. Már régóta súlyos idegban szenvedett, valószínűleg tettét is pillanatnyi elmezavarásban követte el. Néhány évvel ezelőtt a Lipótmezői elmeorvosi intézetben is gyógykezelték, az intézetet gyógyultan hagyta el, de idegbaja azóta is többször elfogta. Tegnap délután két óra tájban Teleky utca 102 szám alatti lakásán időzőtt családja körében és feleségével beszélgetett, aki ágyba fekvő beteg. Beszélgetés közben hirtelen elővett a zsebéből egy 9 milliméteres forgópisztolyt rászegezte azt fejére és oda szolt neki.

— Emma most meghalunk! Az aszszony erre sikoltozva kiugrott az ágyból és megragadta férje kezében a fegyvert, de az félrelökte és a következő pillanatban jobb halántékán lötte magát. Az esetről azonnal értesítették a rendőrséget, honnan Nagy Imre rendőrbiztos és dr. Varga Elemér kerületi rendőrorvos mentek ki az öngyilkosság színhelyére. Azonban a szerencsétlen ember már kiszendvedett és a megjelent orvos csak a beállott halált állapíthatta meg. A tragikus véget ért embert felesége és három gyermeke siratja. Ruhájában egy leragasztatlan zárt levelező lapot találtak, melyet kevéssel végzetes tettének elkövetése előtt írhatott. A levelező lap a feleségének szolt és a következő néhány szót tartalmazza: *Drága jó Emmám! Bucsut veszek tőletek súlyos idegbetegségem miatt, ma este. Holtestét a kórházba szállították.*

— **A nyugdíj ellenőrző bizottság ülése.** A városi nyugdíjellenőrző bizottság esütörtökön délután a városháza nagytermében ülést tartott, melyen Kovács József polgármester elnökölt. Az ülésen néhány nyugdíj és kegydíj ügyben hoztak határozatot. Ezek közül Erdélyi István rendőrfogalmazót saját kérelmére március 1-től javasolják nyugdíjazni és állására a márciusi közgyűlés után kihirdetik a pályázatot. Annak betöltése egy későbbi közgyűlésen választás útján történik. Szombathy János özvegyének özvegyi segély és nevelési járulék címén 1173 koronát javasolnak megszavazni. Varga István rendőrsparancsnoknak pedig végkielégítés képpen két évi fizetését.

— **Pályázatok.** A kereskedelmi miniszter arról értesíti az érdekelteket, hogy a cs. és kir. 4-ik hadtest hadbizottsága kórházi fehérművek és papucsok szállítására vonatkozó hirdetménye a „Budapesti Közlöny” f. március hó 18-iki számban jelenik meg. A debreceni helyőrség 39 gyalogezrede 13 százada pályázatot hirdet mintegy 500 korona értékben megrendelendő famunkálatokat katonai céltáblák készítése és az ezekhez való vasszerkezetek készítésére. Részletes feltételek nevezet gyalogezred 13 századának iródájában, Hrabács kapitány urnál szerez-

hetők be. A pályázat határideje f. március hó 26 déli 12 óra.

— **Adományok a város muzeumának.** Legközelebb oly érdekes és ritka tárgyakal fog gyarapodni városunk muzeuma, a minőkkel hazánk egyik muzeuma sem díesekekedhetik.

Debrecen városa legrégebbi patikájának teljes berendezése, az eredeti nagy, művészi festményekkel díszített állványaiival, régi gyógyszer tartályaival, mérlegeivel, gyógyszerári munkáival, irataival együtt. Ezen nagybecsű berendezést féltő gondnal és azt megillető kegyelettel őrizte mostanáig Dr. Rotschnek V. Emil ur, az első patika tudós volt tulajdonosa és most nagy önmegtagadással megváltik nagyértékű ereklyéjétől, hogy azt a muzeum vezetőségének gondjaira bízva, minden érdeklődőnek hozzá férhetővé tegye.

Nagy örömmel és köszönettel vette ez adomány bejelentését a muzeum vezetősége s elhatározta, hogy ezen érdekes gyűjteménnyel örök időkre a muzeum új helyiségében egy teljesen külön régi patika termet rendez be.

Ugyancsak most vesszük híret egy másik nagy adománynak is.

Néhai öz. Dr. Kain Albertné urnő örökösei. Borsos Jenő ur, Boros Gáborné szül. Borsos Riza s Borsos Kata urnők a megboldogult hagyatékában talált s Debrecen multjára érdeklő bíró nagyértékű s gazdag iratgyűjteményét, könyv gyűjteményét, régiségeit követésre méltó önzetlenséggel, a város muzeumának voltak szivesek fenntartani s azt ajándékképpen felajánlani.

Legközelebb megkezdik a muzeum vezetősége ezen óriási mennyiségű régiség leltározását s átvételét.

— **A magyarországi munkások rokkant és nyugdíjgyűlésének Debreceni fiók pénztára** március hó 26-ik napján d. u. 3 órakor a róm. kath. főgymnázium tornatermében Dr. Wolaffka Nándor püspök védnök elnöke alatt tartja meg VI. évi rendes közgyűlését, melyre az egyleti tagok és uton is tisztelettel meghívotnak. A központi évi jelentést f. hó 26-ig a hivatalos helyiségben vasárnap délelőttönként a t. tagok átvehetik. A választmány.

— **Néger ujság.** Afrikában a feketék szeme címmel most jelent meg az első néger ujság. Az ujság vezéreszméje, hitvallása a következő: Feketének születtem. Mint fekete ember fogok élni és meghalni. Sem a műveltség, sem a vagyon nem változtatja meg a szímet. Nem akarom a fehérekre ráerőszakolni a társaságomat. De követelem azokat a jogokat, amelyek engem mint angol alattvalót megilletnek.

— **A Debreceni Dalegyület** március 19-én, délután 3 órakor a Kereskedő-Társulat dísztermében tartja XLII-ik évi rendes közgyűlést. Tárgyak: 1. Jegyzőkönyvhitelesítő kiküldése. 2. Evi jelentés tárgyalása. 3. Közgyűlésileg kiküldött számvizsgálók jelentése. 3. Evi költségelőirányzat tárgyalása. 5. Alapszabályszerű tisztújítás.

— **Kivándorlási hajó érkezése.** Fiuméből írják: A „Pannonia” kivándorlási hajó tegnap reggel érkezett Fiuméba New Yorkból. A hajót több mint 2000 kivándorló várta. Kedden délelőtt egy különvonat 726 kivándorlót hozott Fiuméba, a többi rendes vonatokkal érkezett. Mintegy 500 ember pedig már napokkal ezelőtt kisebb csoportokban szállingózt Fiuméba az ország különböző részéből. A „Pannonia”, mely 39 visszavándorlót is hozott magával, csak egy napig maradt kikötőnkben és esütörtökön délelőtt indult el New-Yorkba. Ha ez így

megy tovább, Amerika elnyeli a magyarokat. El se tudjuk képzelni, hogyan juthat ez a temérdek magyar odaát keresethez, mikor ott is oly kedvezőtlenek most a viszonyok, hogy még az amerikaiak se tudnak megélni; hogyan juttatnának akkor annak a temérdek bevándorlónak keresetet. Szegény kivándorlók, mily, csalódás vár azoknak legnagyobb részére,

— **Az urkocsisok kérelme.** A debreceni urkocsisok egyesülete, mint ezt már több ízben jeleztük, versenyt rendez a tavaszon és ez alkalomra 2000 koronát kér a várostól díjakra. A jog és pénzügyi bizottság tekintettel arra, hogy ez lesz az első verseny csakis 500 koronát javasol megadni minden további következtetés nélkül.

— **Az alsó nyírvidéki vízlecsapoló társulat közgyűlése.** Az alsó-nyírvidéki vízlecsapoló társulat d. e. 10 órakor tartotta meg közgyűlését a városháza nagytermében Kovács József polgármester, társulati alelnök vezetése mellett. A közgyűlést választmányi ülés előzte meg.

— **Vajhamisítók.** A hatóság szigoruan bünteti és nagyon helyesen azokat a lelketlen elárúsítókat, akik a közönség bizalmával és jóhiszeműségével visszaélve, merényletet követnek el a közegészség ellen. A hatósági orvos nap-nap után koboza el az egészségtelen, vagy hamisított élelmiszereket. Így tegnap is művaját (margarin) találtak nyolc asszony nál, kik a következők: Szilágyi Jánosné Csapó I. 116. sz. a. Szilágyi Gáborné ugyanott, öz. Gyirkás Sándorné Késes-u. 83 sz. a. Bodvay Imréné Paesirta u. 31 sz. a. Nagy Istvánné Csapó u. 34. sz. a. Ungváry Józsefné Homokkert 125 sz. a. Nagy Jánosné Eötvös u. 61 sz. a. Nagy Bálintné Tócs kert 2 sz. alatti lakosok. Kipellengézzük ezeket a derék kofákat, hogy a közönség óvakodjék tőlük. A rendőrség elvégzi velük a dolgát.

— **Árverés a rendőrségen.** A rendőrség bünyügyi osztályán tegnap délelőtt árverés volt. Az árverésen az összegyűlt talált és gazdátlan tárgyak adtak el. Az eladott tárgyakból befolyt összeg a városi szegényalaphoz csatoltatott.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozások jelentettek be: Bagi László ev. ref. 1 napos, Grünfeld Ilona izr. 1 hónapos, Bakó László ev. ref. 24 napos, Tóth Zsuzsanna ev. ref. 15 éves, Szigeti Julianna ev. ref. 27 éves.

— **A hajdumegyei tanítók Göncy egyesületének** debreceni járásköre április hó 1-én d. u. két és fél órakor a kereskedelmi akadémia dísztermében gyűlést tart, melyen Gácsér József, a siketnémák iskolaigazgatója a siketnéma tanítás módszeréről tart előadást. Scholtz Lajos tanár pedig a siketnéma iskola növendékeinek előmenetelét mutatja be. Dr. Baresa János tanár az újabb írás olvasás tanítási módszerekről olvas fel. A széleskörű elterjedésnek örvendő fononokai módszert Szendi Imre ev. ref. tanító fogja bírálni, a mely bírálathoz, tekintettel arra, hogy e módszer nagy forrongást idézett elő, bizonyosan tanuságos eszmeesere fog fűződni. Dr. Somogyi Zoltán orvos a trachóma elleni iskolai védekezésről fog előadást tartani, miután az egyesület figyelmet a vallásközoktatásügyi miniszter ur e kérdésre felhívta. Vánesa György ipariskolai rajztanító az elemi iskolai kézügyesítés és a modern rajztanításról olvas fel.

x **Akinek pénze nincs,** de szüksége annál több, az menjen Kaiser Salamonhoz (Hatvan-u. 2.) hol a legelegánsabb női és férfi ruhakelmék, kész öltönyök és felöltők,

szőnyegek, garnitúrák, vásznak, képek, tükrök és minden elképzelhető dolog a legjutányosabban heti 1, vagy 4 korona részletre kapható. — Ugyanott egy kereskedelmi végzett könyvelő felvétetik.

x Megérkezett a világhírű Progress egészségi szivarka hüvely melyből minden darab nicotin mentővel van ellátva. Főraktár Debrecen és vidéke részére Merkli Ferenc Fűvészkert u. 14 sz.

x LETZTER JÓZSEF fényképészeti-festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalu-ház. Allandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő kiakatban

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene

TAVIRATOK.

Az oroszok nagy veresége.

Pétervár, márc. 17. Tienling bevételének híre pánikszerű hatást tett Carszkoja-Szelóban. A beavatottak tudják, hogy most már a legtüzesebb háboruspártiak sem biznak az orosz fegyverek győzelmében, már csak azért sem, mert az új, négyszázezer emberből álló hadsereg szerzése szinte legyőzhetetlen akadályokba ütközik. De feltéve, hogy minden nehézséget legyőzhetne az orosz hadügyi kormány az új hadsereg legfőlegb csak hat hónap múlva érkezhetnék meg a harcra. Addig azonban a most lent lévő orosz hadsereget úgy tönkreverik a japánok, hogy az új sereg az operációk bázisát sem találja meg, úgy hogy legfőlegb a vágóhidra vezetnék le az oroszokkal besorozott katonákat. Nagyon növeli a kétségbeesést Carszkoja-Szelóban az új francia kölesön meghiusulása is. Franciaország szövetségeseinek értékét már most igen kevésre becsülik ezek után már semmit sem várhatnak Franciaországtól. Ilyenformán a bírálat is élesebben hangzik. A Novoje Wremja egész leplezetlenül és nyíltan kritizálja a hadműveleteket. A mukdeni borzalmas esatának a következő érdekese és jellemző részletét közli bírálati megjegyzésekkel: teljesen megfoghatatlan az a tény, hogy az orosz hadsereg március 5-ike és 6-ika között teljesen télen állott, amikor pedig mindenki érezte és tudta, hogy akkor az ellenséget hathatósan lehetett volna szorongatni. E helyet március 7-ig vártak, amikor a japánok léptek át az offenzívába és pedig bámulatraméltó energiával. Azon a napon az oroszok mégis némi eredményeket értek el. Teljes bizalommal várták a csapatok, hogy győzni fognak. Már a rákövetkező napon a helyzet teljesen megváltozott. Délkeleten minden pozíciót feladtak az oroszok és a Hunhóig mentek vissza. Azután észrevették, hogy a japánok sikeresen kerültek meg az orosz visszavonulási vonalat és a bekerítés veszedelme mind világosabbá vált. Az elindulásra vonatkozó parancsot minden csapat részre megkapta. A Simoso gránátok szörnyű detonációkkal robbantak fel az oszlopok között. Közben szörnyű orkán dühöngött. A nyugati szárny egy részén az oroszok vad futással menekültek s a hadiszekereket cserbenhagyták. A pánik általánossá vált. Ugyanilyen pánik ketetkezett később Sintatsi állomásnál. A szörnyen elcsigázott orosz csapatok a rémkiáltást hallották: Japán lovasság érkezik! Teljes rendtelenségben mindenki fegyverhez nyúlt. A golyók minden irányban röpökdték. Egyszerre hangzott a vezényszó: Tüzet beszüntetni! A dolog magyarázata az volt, hogy az ellenséget sehol sem lehetett látni. Ez a pánik igen sok áldozatot követelt, az orosz csapatok egymásra lövöldöztek s csak akkor jőzanodtak ki, amikor már iszonyu öldöklést követtek el egymásban. Ekkor kezdte meg a japán hadsereg Tienlingbe való visszavonulását.

Pétervár, márc. 17. Kuropatkin tábornokot felmentették a mandzsországi hadsereg fővezényletétől és Linevics tábornokot nevezték ki.

London, március 17. A Daily Chronicle

jelenti Port-Szaidból: Svank fregettekapitány Dzsibutiba indult, mert a szállítóhajók vonakodtak Roszdesztvenszki flottájának szent adni. Kísérletet tesz, hogy új összeköttetések folytán új szénszállítóhajókra tegyen szert.

Pétervár, március 17. Ittenl hírek szerint Tienlingtől északnyugatra nagy csata volt, melyen 50 ezer orosz elesett.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, március 17.

Buza kínálat és vételkedv mérsékelt. Lanyha irányzat mellett 14,000 méter-mázsa került forgalomba 10 fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonaneműek közül tengeri szilárdabb, rozsa lanyha, a többi változatlan. Idő: boros.

Buza áprilisra	19.26—28.
„ májusra	19.08—10.
„ októberre	16.98—00.
Rozs áprilisra	15.44—46.
„ októberre	13.72—76.
Zab áprilisra	14.30—34.
„ októberre	12.10—12.
Tengeri májusra	15.34—36.
Repee májusra	15.34—36.

Törvénykezés.

§ Mérgezés Mikepércsen. Erdélyi József mikepércsi lakosnak a múlt év december havában hirtelen elhalt a felesége. A faluban annak idején sok mende monda keringett, az emberek előtt ugyanis gyanusnak tűnt fel asszony hirtelen halála, annál is inkább, mert Erdélyi még a feleségét el sem temette, máris új asszonyt vitt a házhoz. — Az esetet nem felejtették el, sőt azóta mindinkább hangosabban adták azon véleményüknek kifejezést a falubeliek, hogy Erdei felesége nem természetes halállal mult ki és mérgezés vádjával illeték a férjet. A gyanu híre a csendőrség fülébe is eljutott és mivel a feltevés valószínűnek látszott, a csendőrség feljelentése folytán a királyi ügyészség elrendelte az elhalt asszony sírjának exhumálását. Ennek végrehajtása végett tegnap a vizsgálóbíró és dr. Isoó János törvényszéki orvos néhány csendőr kíséretében kiutaztak Mikepércsre.

§ Megrágalmazott megyei tisztikar. A Bessenyei József és Pozsgai Miklós rágal-mazási ügyében a törvényszék tegnap folytatta a tárgyalást. Miután a tanukat kihallgatták, a vád és védbeszédekre került a sor. Majd az elnök ismertette az eskütekkel a verdikt hozás módjait és átadta nekik a hozzájuk intézett kérdéseket. A tárgyalást ezután mára halasztották és így ítélethozatal csak a délelőtti folyamán várható.

Lovass és Ladányi

féle tömeg eladása
rendkívüli olcsó
áron megkezdődött.

Piac utca 7 sz.
Vecsey-ház.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet

IX. évtársulatába beiratkozások és felvételek mulasztási illeték felszámítása nélkül március hó végéig eszközölhetők.

A szövetkezet tagjainak a legutóbbi négy évi ciklus alatt 72611 K. 44 F. hasznat eredményezett, melylyel a törzsbetétek teljes 6% kamatoztatását biztosította.

NYOLCÉVES törlesztéses jelzálogi valamint személyi hitere kiadott kölcsöneit a közönség meglepően nagy mértékben veszi igénybe.

A kölcsönkamatoknak a heti betétekkel egyszerre s egy összegben lehetővé tett fizetése továbbá az utólagos kamat elszámolással engedélyezett kölcsönök a hitelkereső közönség nagy kényelmére és előnyére szolgálnak.

Az igazgatóság legújabb határozata szerint 2000 koronán felül kölcsönk-nél a 6% kamton túl semminemű kezelési illeték nem számítatik, valamint elhárított a betevők azon hátránya, hogy felszámolt betéteiket a rendes közgyűlés megtartásáig gyümölcsözetlenül visszatartották, mennyiben az igazgatóság határozata szerint ezután a felszámolt évtársulat betétei után a kifizetési kamat emgtérítést fog nyújtani.

Bejelentések a IX. évtársulatba naponként 9-től 12-ig délután 3—5-ig eszközölhetők az intézet piac-utca 83 szám alatt levő hivatali helyiségében.

Keil-lakk

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs keménypadló számára.

Keil-féle „Glasur“ fénymáz 45 kr.

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 20kr.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Borsos Kata cégnél Debrecen.

TITKOS

betegségek ellen legjobb szer a

„TRIAS“ 31 3—*

2—3 napi befeckendezéssel a folyást utóba
és fájdalom nélkül felelősség mellett meg-
szünteti. A legrégibb s legelnyagoltabb
folyásban szenvedők is biztos gyógyulást
remélhetnek. — Férfiaknak kor. 2.75 nőknek
3 kor. 54 fill. beküldése után bérmentve
küldetik. Feckendők külön 1 korona. —
Raktár **Budapest** Török József gyógy-
szertárban Király utca 12 és a legfőbb vidéki
gyógyszertárban. — Titoktartás mellett
küldi a készítő is Papp gyógyszerára Tisza-
szentimrén Főutca 101 szám.

Még a modern vegyészeti hatalmas haladása és ebből
kifolyólag keletkezett számtalan kozmetikus készítmény
sem volt képes a 40 év óta bevált **Dr. Lengyel frigy-**
Nyirfa-Balzsam féle

piperecikket hátérbe szorítani: ez
annak jele, hogy ebben tényleg jó,
a természet által készített bőrszépí-
tőszert bírnak. Azon tnlajdonsággal
bírnak hogy általa a felső bőrreteg las-
sankint lehámlik és az ily módon tisztí-
tított bőr alatt levő réteg üde, ifjított
alakban mutatkozik és ezzel
egyidejűleg megszűnik mindenmü ki-
ütés, szeplő, folt, vörösség és anyagjegy
az arcedők és himlőhelyek lassankint
teljesen kismulnak, egyszóval az arc-
szín friss és élénk színezetet nyer.

Egy korsó ára használati utasítással 3 korona.
Dr. Lengyel féle benzoé-szapan darabonként 120 és 70 fillér
igen enyhén hat és ténylegesen elősegíti a balzsam
hatását. Raktáron az összes nagyobb gyógyszerárakban
gyógyanyagkereskedésekben és illatszertárakban to-
vábbá a főraktárban:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerertárában
Budapest, Király-utca 12. és Andrassy-ut 26.
valamint a „NÁNDOR” gyógyszerertárban
Váci-körút.

PÁRTOLJUK A MAGYART**s vegyünk csakis Magyarországon**Legfinomabb kivitelű igen célszerű
villanyvilágításu**zseblámpa**
csak 3 korona.

Teljes dohányzó készlet

csak 5 koronába

kerül és pedig 1 finom u. tajtékpipa
kínai ezüst foglalattal, 1 hozzávaló
pipaszár, 1 célszerű dohányzacskó,
1 gyufatartó, 1 tajték szivarszópóka,
1 szivartárcs, 1 házi pipa szárral
együtt, 1 tajték szivarszópóka, 1
szivarvágó, 1 szivar hamutartó, 10
db. összesen.

4 és fél kiló, körülbelül 50 db. kü-
löntéle illatu finom pipere szappan
csak 5 kor.

Egy nagy amerikai gyár tönkrementje folytán azon hely-
zetbe jutottam, hogy az alant felsorolt 40 darab szabadalmazott
amerikai ezüst árukat melyen leszállított áron potom 6 frt
40 kr-ért szállíthatom bárkinek, és pedig:

6 db amer. szab. ezüst asztali kés valódi angol pengével,
6 db amer. szab. ezüst evővilla egy darabból,
6 db amer. szabad ezüst evőkanál,
12 db amer. szabad. ezüst kávéskanál,
1 darab amerikai szabad. ezüst leves merítőkanál,
1 darab amerikai szabad. ezüst tejmerítő kanál,
6 darab angol „Viktoria” pohártálcza,
1 darab remek asztali gyertyatartó.

40 darab összesen csak 6 frt 40 kr.-ért ezen tárgyak ezelőtt
40 forintba kerültek.

Az amerikai patent ezüst egy teljesen fehér fém belül is, melyért
jótállást vállalok.

Megrendelhetők utánvét mellett.

Neumann József-nél

Budapest, VIII., Örömvölgy-utca 16.

Fiatalláró

ősrégi, legismertebb hazai **mágnáscsalád** ivadéka, vidéki ál-
lami tisztviselő barátom óhajtana

megnősülni.

Igényei: polgári házas nevelésű 18—20 éves hajadon, özvegy
vagy elvált asszony, 90-100.000 korona hozomány, melyből csak
30-40.000 koronára reflektálna, többi lehet ingatlan vagy más
vagyon, mely után az életjáradék a háztartáshoz használnatnék
fel. Ajánlatok, melyek csak közvetlen rokonoktól fogadhatnak
el, „Méltóságos” cím alatt (9670 sz.)

Schwarz József központi hirdetőjébe:
Budapest, Marokkai utca 4. intézendők

● Titoktartás becsületszóra biztosított. ●

Nyiló virágok, csokrok, koszorúk!

Legbiztosabb és legjobb **vetemény és virágmagvak**, **gyü-
mölcsfák, diszcserejék, gömbkákafákat** és más kertészetbe vágó
növényzetet csakis

Paczelt János

műkertésznél.

Kossuth-utcai mag- és virágkereskedésében kaphatók.**Debrecenben.**

Olesó ár és pontos szállítás biztosított.

Konyhakészlet

5 darab solingeni pengéjű kés és egy
darab szeletelő villa csak
4 kor. 50 fillér.

6 darab zománcozott fazék és 6 da-
rab lábas különböző nagyságúak csak
5 kor. 90 fillér.

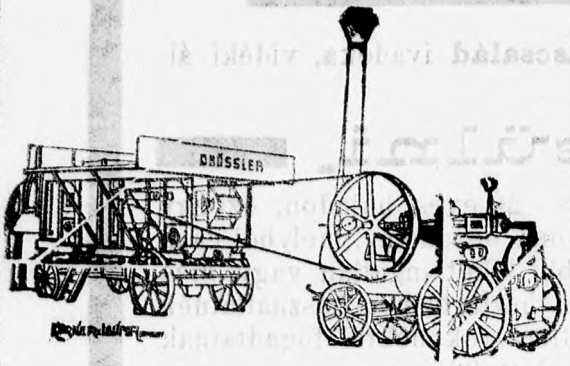
Egy valódi

Roskopf óra

kötévi jótállás mellett,
csak 5 korona.

Drössler Károly

cs. és kir. szab. gazdasági gépgyár
Budapest VI Váci körút 59

Magánjáratok, gőzmozdonyokat, gőzcséplőket, gőzekészítéket, járványos és kézi cséplőket, vetőgépeket, benzin- és nyersolajmotorokat, malomberendezéseket és mindentféle egyéb gazdasági gépeket szállít szolidkivitelben, kedvező fizetési feltételek mellett. Arajánlással és költségvetéssel kívántra díjmentesen szolgálunk **Képviselek** kerestetnek.

Saját magán
károsítja aki
szőlőoltvány-
szükségletét
nem fedezi

Küküllőmenti Első szőlőoltvány-telepnel.

Tulajdonos Caspari Frigyes Medgyes Nagy-Küküllőmegye
A telep oltványait az elmúlt száraz nyáron naponta több mint 2 millió liter vízzel öntözte, miáltal az oltványok ideálisan fejlődtek. — Képes árj egyzék ingyen és bérmentve

Meghívás.

Az István gőzmalom társulatnak

1905 évi március 19-én délelőtt 10 órakor

Debrecenben a Kereskedő társulat épületének disztermében tartandó

Évi Rendes Közgyűlésere.

Tárgysorozat :

1. Az igazgatóság által előterjesztett mérleg az arra vonatkozó jelentéssel.
2. A felügyelő bizottság jelentése a mérleg megvizsgálásáról.
3. A mérleg helybenhagyása a felm. ntvény megadása és az osztalék megállapítása.
4. A sorrend szerint kilépő két és lemondott egy igazgatósági, valamint 3 rendes felügyelő bizottsági és é póttag választása.

Debrecen 1905 március 4-én

Felhívtnak azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni és szavazati jogukat gyakorolni kívánják, hogy igazoló jegyeiket az alapszabály 27. cikke értelmében 1. évi március 17. és 18-án d. e. 10-12 óráig, d. n. 2-4 óráig társulat Csapó utca 6 sz. alatti iroda helyiségében átvenni sziveskedjenek. A mérleg és veszteség-nyereség rovás márc. 11-től kezdve a társulat irodájában megtekinthető.

Az igazgatóság.

LÉGRADY TESTVÉREK könyvkiadóhivatala

Budapest, V. Váci-körút 78.

Március 15-ikén

jelent meg

„**Báró Vesselényi Miklós élete és munkái**“

IRTA :

Dr KARDOS SAMU.

A két kötetes diszmunka bolti ára **30 korona.**

Előfizetési ára 20 korona.

Előfizetéseket **április 1-ig** elfogad a szerző

Dr Kardos Samu, Debrecenben.

Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank

DEBRECEN; (Iparbank-udvar.)

leszámítol és bevált,

Külföldi váltókat kisorsolt értékpapirokat vásárol és elad;

Értékpapirokat külföldi pénzeket fizetéseket teljesít.

Külföldi piacokon kibocsát külföldrszóló.

Hitellevelekkel tart

Safe Depont (páncs) szekrényeket elad minden huzáshoz

Osztálysorsjegyeket csekély évi díjért nyilván tart

Kisorsolás alá eső sorsjegyeket állami és magán kötvényeket,

Törlesztéses köicsönöket nyújt 600 koronán felül
10, 20, 25, 30, 40, 50, 65. évre.